

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

בגליון השבוע

מענייני שבת

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

עלון מס'
17

מדיני שבת

החמין מתחיל להישרף, האם מותר לבחוש בו?

בחינת התבשיל נקראת בחז"ל "מגיס". ואמרו בגמרא (ביצה דף ל"ד ע"א) שאף המגיס בקדירה עובר על איסור בישול מן התורה. וטעם האיסור, משום שע"ז מסייע לבישול ומזרזו ונחשב כמבשל. אך יתחלק הדבר לכמה פרטים: א', כשהתבשיל אינו מבושל כל צרכו. ב', כשהתבשיל מבושל כל צרכו. ועוד יש לברר בזה אם יש חילוק בין אם הסיר על האש [או פח שע"ג האש או פלטה חשמלית]. לבין אם הסיר אינו ע"ג האש.

א', כשהתבשיל אינו מבושל כל צרכו. אסור בכל אופן לבחוש בסיר, ואפילו אם הסיר כבר הוסר מן האש. (שו"ע סימן ש"ח סעיף י"ח).

ב', כשהתבשיל מבושל כל צרכו. אם הסיר מונח ע"ג האש, אסור לבחוש בו. (עיין מג"א סימן ש"ח ס"ק מ"ב. ושעה"צ ס"ק קל"ו.) אך אם הסיר הוסר מן האש, מעיקר הדין מותר לבחוש בו, (שו"ע שם.) אך במ"ב (סימן ש"ח ס"ק ק"ז, וזה עפ"י מה שכתב שם הרמ"א להחמיר אפילו בהוצאה ע"י כף, ע"ש.) כתב, כי יש מקום להחמיר בזה שלא לבחוש אף בסיר שהוסר מן האש.

ומשום כך, העצה שיש לעשות כשהחמין מתחיל להישרף היא, להזיזו אל מקום רחוק יותר מן האש.

האם להוציא בכף אוכל מהסיר הוא גם בכלל "הגסה"?

לעיל למדנו שיש איסור להגיס בקדירה, ואיסור זה הוא מן התורה. אך אסרו חז"ל גם להוציא אוכל מהקדירה ע"י כף, אף שא"ז הגסה ממש, משום שס"ס הכנסת

הכף ונטילת האוכל פועלת איזה הגסה בסיר.

ונבאר בזה פרטי הדינים: אם האוכל אינו מבושל כל צרכו, אסור להוציא ממנו בכף אפילו אם הסיר כבר אינו מונח ע"ג האש. (שו"ע שם.) ואם האוכל מבושל כל צרכו, במ"ב (ס"ק ק"ג.) כתב שהבית יוסף מתיר אפי' אם הסיר מונח ע"ג האש. אולם הרבה מן הפוסקים (מ"ב שם בשם א"ר, ואור לציון ח"ב עמ' רל"ח.) מתירים זאת רק באופן שהסיר אינו ע"ג האש, אבל אם הסיר ע"ג האש אסור להוציא ממנו בכף אפי' אם האוכל מבושל כל צרכו.

ועל כן, מי שרוצה להוציא אוכל מסיר המונח ע"ג האש [כשהאוכל שבתוכו מבושל כל צרכו], העצה היא להוריד את הסיר מן האש, להוציא את האוכל, ואח"כ להחזירו אל האש, והכל על פי דיני "חזרה" שנתבארו לעיל גליון מס' 13. (החזו"א (סימן ל"ז ס"ק ט"ו) סובר שמי שא"א לו לעשות חזרה [כגון שהסיר מונח ע"ג האש עצמה ואינה גרופה וקטומה], יש מקום להקל ולהוציא אוכל מהסיר ע"י כף אף בעודו על האש [כשהאוכל מבושל כל צרכו].)

מה הדין בדיעבד אם בחשו בסיר?

אם בטעות בחשו בסיר, אפילו אם אינו מבושל כל צרכו, ואפילו בעודו עומד על האש, מותר התבשיל באכילה. והטעם, משום שרוב הפוסקים סוברים שמשהיה שנתבשל המאכל כשיעור בישול של מאכל בן דורסאי [לפי הדעה המחמירה היינו חצי בישול], אין בו שוב איסור בישול. ומשום כך כיון שיש מתירים זאת אין התבשיל נאסר באכילה.

אך כ"ז לענין בדיעבד אם נעשתה כבר הגסה בסיר, אך לבוא לעשות זאת לכתחילה אסור, משום שאנו מחמירים

את דעות הסוברים שיש איסור בישול מן התורה עד שנתבשל כל צרכו.

האם מותר לתלות בגדים רטובים לייבוש בשבת?

אסרו חז"ל לשטוח בשבת בגדים רטובים לייבוש. והטעם, מפני מראית העין, שחוששים שמא יראו הבריות את הבגדים ויחשבו שעבר על איסור תורה וכיבס את הבגדים בשבת. (שו"ע סימן ש"א סעיף מ"ה.) ומשום כך, אין לתלות בשבת בגדים רטובים על החבל או במקום שרגיל לתלות שם את הכביסה הרטובה כל השבוע. ואפילו אם נרטבו מן הגשמים גם כן אסור. (משנ"ב סימן ש"א ס"ק קס"א.)

האם אסור לתלות בגדים רטובים גם בתוך הבית?

אף שסיבת האיסור הוא מחמת האנשים הרואים ששטוח את הבגדים בשבת, ולפי"ז לכאורה יהיה אסור רק אם תולה במקום שיכולים אנשים לראותו, מכל מקום גזרו חז"ל שדבר שאיסורו משום מראית העין אסור גם בחדרי חדרים, והיינו שאף במקום שאין שום אדם יכול לראותו גם כן אסור.

ולכן אסור לשטוח בגדים רטובים לייבוש גם בתוך הבית. וכגון, מי שיש לו חבלי כביסה, או מתקן לייבוש כביסה בתוך הבית, יש להיזהר שלא לתלות שם בגדים לייבוש בשבת. (סימן ש"א סעיף מ"ה ומשנ"ב ס"ק קס"ה.)

האם מותר לתלות בגד רטוב במקום שרגיל לתלותו כשהוא יבש?

כל האיסור לתלות בשבת בגדים רטובים,

הלכות שבת - המשך

הרטובים על הכסא או על הקולב, ולא יניחם על הרצפה או במקום שזה עלול להפריע לו, מכיון שאח"כ לא יוכל ליטלם ולהניחם במקום אחר. (שער הציון סימן ש"א אות ר"ב).

כיצד מותר לנגב רטיבות מהרצפה בשבת?

הרוצה לנגב מים או שאר משקים מהרצפה בשבת בבגד שאינו מיועד לזה, יש לחשוש לשני דברים: א. שמא יסחוט. ב. לאיסור 'מבטל כלי מהיכנו', שכיון שמרטיבם במים אינם ראויים יותר לשימוש. ולכן יש להשתמש דווקא במטליות או סמרטוט רצפה שמיועדים לכך, וממילא אין בהם משום מבטל כלי מהיכנו. וכן אין לחשוש שיבוא לידי סחיטה כיון שאינו מקפיד עליו לסוחטו. (משנ"ב סימן ש"ב ס"ק ס' ושמירת שבת כהלכתה פכ"ז ס"ז).

בגליון הבא:

האם מותר להרטיב בשבת בגד נקי?

כיצד מותר לנגב ידים במגבת והרי היא נרטבת ע"י זה?

האם מותר להכין רטיה בשבת? ■

רטובים אסור לטלטלם בשבת, משום שחוששים שיבוא לסוחטם בשבת.

ולכן, מי שנפלו בגדיו לתוך גיגית מים ונרטבו, אסור לטלטלם.

וכל זה דווקא בבגדים שמקפיד שלא יהיו רטובים, כגון מלבושים. אבל דברים שלא איכפת לו שהם רטובים, וכגון מגבת רטובה או סמרטוט רטוב, מותר לטלטלם בשבת, שכיון שאין רגילות לסוחטם לא חוששים שיבוא לסחוט. (סימן ש"א סעיף מ"ו ומשנ"ב ס"ק קע"ב וקע"ג, שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ט"ו סעיף ט"ו. [ויעיין שם הערה נ"א, שאף אם רגילים לייבש את המגבת הרטובה ולחזור ולהשתמש בה, מ"מ לא חוששים שיבוא לסוחטה בשבת, כיון שדרכה להיות רטובה].)

מי שלבוש בבגדים רטובים האם מותר לו לטלטלם?

אף שבגד רטוב אסור לטלטלו, אמנם מי שנרטבו בגדיו בגשם, כשפושטם יכול להניחם במקומם הקבוע וכיוצא בזה, וכמו שכתבנו לעיל. אך כל זה דווקא כל זמן שלא עזב את אחיזתו בהם, אבל אם עזבם אסור לשוב ולטלטלם.

ולכן יש להקפיד, לשים מיד את הבגדים

זה דווקא במקום שרגיל לתלות בגדים ליבוש בחול. אבל לתלות בגד רטוב במקומו הרגיל מותר. (שער הציון סימן ש"א אות ר"ב, ומשנ"ב ס"ק ק"ע, ושמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ט"ו סעיף י"ג.) כגון על קולב, או על הדלת, וכן להניחו על הכסא, מותר. (כן כתב בשמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ט"ו הערה ק"כ בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שכיון שמטרתו לשמור על הבגד מותר. ויעיין שם הערה קי"ט שכתב, שבמעיל גשם שאין הדרך לכבסו, מותר לתלותו ליבוש בכל מקום.)

האם יש הבדל אם הבגד נרטב מהגשם או משלולית וכדומה?

איסור תליית בגדים ליבוש בשבת הוא בין אם נרטבו הבגדים בגשם, ובין אם נפלו לנהר או לתוך שלולית או גיגית. (סימן ש"א סעיף מ"ה.) ואפילו בגדים שרטובים מזיעה גם כן אסור לשוטחם ליבוש בשבת. (סימן ש"א סעיף מ"ז.) ומ"מ יכול לתלותם במקום הקבוע. (שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ט"ו סעיף י"ג.)

האם מותר לטלטל בגדים רטובים בשבת?

כתב הרמ"א, (סימן ש"א סעיף מ"ו) שבגדים

לומדים הלכה למעשה בשיטה ייחודית בקצרה, בעיון או לסמיכה ברבנות

איך לומדים:

ליזוי ותמיכת רב

מענה רב לשאלות במייל ובטלפון, הכנה וסיוע לבחינות הרבנות

מבחנים

תקבל כלים ועזרים ללימוד, לזיכרון ולהעמקה המביאים לשליטה בחומר לאורך זמן

שיעורים

כל 3 ימים תקבל למייל שיעור הכתוב בשיטה בהירה וממוקדת

הירשם עוד היום לאחד ממסלולי הלימוד שלנו
והצטרף לאלפי לומדים בארץ ובעולם
המגיעים לרמה גבוהה בידיעת ההלכה

לקבלת העלון ישירות למייל שלך: daat@limd.co.il

